



**KÁROLI GÁSPÁR
REFORMÁTUS EGYETEM
HITTUDOMÁNYI KAR**

SZEMESZTERFÜZET

Szemináriumok

2024/2025. tanév

II. (tavaszi) félév

Tartalom

HT LSVL025 – Német egyházi szaknyelv 1.....	3
HT LSVL027 – Német egyházi szaknyelv 3.....	4
HT LSVL014 – Angol egyházi szaknyelv 1.	6
HT LSVL032 – Angol egyházi szaknyelv 3.	7
HT ÉRTÉ733 – Magyarázó ige hirdetés a Langham-módszer szerint.....	8
HT RSVS218 - Vályi Nagy Ervin dialogikus teológiája	9
HT ÉRTÉ736 - J. S. Bach: A Fuga művészete	11
HT ÉRTÉ740 - Liturgikus hangszerjáték.....	11
HT ÉRTÉ713 - Ének készségfejlesztés 1	12
HT ÉRTÉ714 - Ének készségfejlesztés 2.....	13
HT ÉRTÉ737 - Ének készségfejlesztés – előkészítés 2	13
HT ÉRTÉ738 - Kamarakórus 1	14
HT ÉRTÉ739 - A zsoltáros istentisztelet – gyakorlati kurzus	15
HT ÉRTÉ728 - Társas ének	17
HT ÉRTÉ735 – LMBTQ (RST ...) – (hol) van vége?.....	17
HT BSVS277 - A fundamentalizmus.....	19
HT BSVS276 - A sas szemével. János evangélista teológiája	20
HT ÉRTÉ734 - Bevezetés a jelnyelv világába.....	21
HT BSVS275 - Hogyan imádkozzunk? Imák az Ószövetségben.	22
HT BSVS532 - Kérdések és megoldások nehezen érthető ószövetségi szövegekhez	23
HT RSVS336 - Egyháztörténeti források digitalizálása I.	24
HT RSVS339 – Kálvin olvasószeminárium 2.....	24
HT BSVS274 - Növények az Újszövetségben	25
HT BSVS273 - Az ellenségek alakja a Zsoltárok könyvében	26
HT RSVS219 - Szakrális műalkotások elemzése	28
HT RSVS215 - Görög nyelvi szövegolvasás, nyelvtani rendszerezés és ismeretbővítés	29
HT ÉRTÉ730 - Az imádság terei	30
HT GSVS121 – A prédikációírás ABC-je	32
HT GSVS217 – Szakmódszertani szeminárium IKT ismeretekkel	33
HT GSVS353, HT ÉRTÉ552 - PÉNZ és EGYHÁZ. Blokkseminárium.	34

HT LSVL025 – Német egyházi szaknyelv 1.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Szelényi Judit	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, német	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 1 zárthelyi, két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv” tantárgy első része az egyházi szaknyelv alapjainak lerakását célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani ismereteket feltételez. A beszéd-készség fejlesztése. A hallgató legyen képes középfeladók szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatos beszélgetésekben részt venni.

1. Lektion 1. Vorstellung, Einführung in die Weltreligionen,
2. Das Vaterunser, Morgen-, Abend- und Tischgebete
3. Lektion 2. Die Eröffnungsveranstaltung
4. Vom Schätzesammeln, die wahren Werte
5. Lektion 3. Länder, Religionen, ausführlichere Vorstellung der Familie
6. Vom verlorenen Schaf
7. Lektion 4. Biblische Geschichten, Übersetzung, Vergleich mit anderen Übersetzungen,
8. Lektion 5. Wiederholung des Gelernten durch Teilsimulation
9. Lektion 6. Geburtstagsfeier
10. Jesu Geburt
11. Weihnachtsgeschichte - Übersetzung
12. Lektion 7. Feste im ganzen Jahr
13. Feste – Biblische Geschichte
14. Wiederholung, Abschlusstest

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

Kötelező tankönyv és munkafüzet: Szilágyi – Thiering: *Der verborgene Schatz*, KRE, Budapest 2005.

Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Német nyelvű Biblia olvasása

Egyházi lapok (pl. Kirchenzeitung) vagy kommentár olvasása

HT LSVL027 – Német egyházi szaknyelv 3.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Szelényi Judit	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, német	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 1 zárthelyi, két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv” tantárgy harmadik része az egyházi szaknyelvi ismeretek bővítését és elmélyítését célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség, a nyelvtani ismeretek és a beszédkészség továbbfejlesztése. A hallgató legyen képes közép-haladó szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatban önállóan is kifejezni a véleményét.

1. Wiederholung der Zehn Gebote und der schon gelernten Gebete, Das Glaubensbekenntnis
2. Lektion 1. Die Abreise, Reisevorbereitungen, Reiseziele
3. Lektion 2. Die Arbeit und der Alltag eines Pfarrers / Priesters
4. Das Eisenbahngleichnis – Die Auslegung des Kästner Gedichtes
5. Lektion 3. Gottesdienst am Sonntag
6. Übersetzung: Unterschiede und Gemeinsamkeiten Evangelisch – Katholisch
7. Lektion 4. Die Kirchengemeinde, ökumenische Gebetswoche
8. Die Aufgaben der christlichen Erziehung
9. Übersetzung: Die vier Evangelien – Was man wissen sollte
10. Lektion 5. Kirchenbaukunst – Die Beschreibung meiner Kirche
11. Die Beschreibung unserer Gemeinde
12. Jesus Christus: wahrer Gott und wahrer Mensch
13. Wiederholung des Fachwortschatzes
14. Abschlusstest

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

Szilágyi – Thiering: *Der verborgene Schatz*, KRE, Budapest 2005.
Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Német nyelvű Biblia olvasása
Egyházi lapok (pl. Kirchenzeitung) vagy kommentár olvasása

HT LSVL014 – Angol egyházi szaknyelv 1.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Mile András	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, angol	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 2 zh., két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv 1” tantárgy első része az egyházi szaknyelv alapjainak lerakását célozza meg. A felhasznált anyag lehetővé teszi a keresztény iratok, valamint azok kronológiájának megismerését (The Christian Documents – a suggested chronology); különös hangsúlyt fektetve a négy evangéliumra. (The Gospels: Are they true? Are they reliable? Why are there four?) Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt (Life in the time of Jesus). Jézus életének és tanításának bemutatása a négy evangélista és Pál apostol szerint (Different pictures of Jesus according to Matthew, Mark, Luke, John and Paul). Megvalósítandó a bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani anyag önálló feldolgozását vagy ismétlését is feltételezi, a beszéd-készség aktivizálása az olvasmányok megbeszélése és a prezentációk során. A hallgató legyen képes középfeladati szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákról önállóan beszélni.

1. Introduction. The English Bible (RSV, NIV, NKJV, GNB, etc.) and How to Use it
2. The Ten Commandments, The Lord's Prayer
3. The Synoptic Gospels
4. Sunday Morning Service / Mass; A church leaflet.
5. Jesus: His Life and Teaching
6. Jesus' Teaching in Parables.
7. Test-paper 1.
8. Conflict with the Authorities, Jesus on Trial
9. The Crucifixion: Why Did Jesus Die? Historical Details
10. Jesus' Resurrection and Ascension
11. The Picture of Jesus in Matthew, Mark and Luke
12. John's Reflective Picture of Jesus
13. Paul's Cosmic Picture of Jesus
14. Test-paper 2.

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
2 fordítási feladat egyházi szaklapból vagy kommentárból

2 zárthelyi

Kötelező irodalom:

Ábrahám K., és Egey E., (2001): *Learn from me* KGRE, Bp.
Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Angol nyelvű Biblia olvasása (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
Egyházi lapok (pl. Life and Work) vagy kommentár olvasása

HT LSVL032 – Angol egyházi szaknyelv 3.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Mile András	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, angol	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 2 zh., két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv” tantárgy harmadik része a keresztény egyház kialakulásával, terjedésével, hitvallásával, tanaival, valamint a vallásgyakorlás mikéntjével foglalkozik és kitér az egyes felekezetek közötti különbségekre is.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani anyag önálló feldolgozását vagy ismétlését is feltételezi, a beszédkészség aktivizálása az olvasmányok megbeszélése és a prezentációk során. A hallgató legyen képes középfeladati szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákról önállóan beszélni.(900)

1. The Early Christian Church – Its Beliefs and Teaching
2. The Spreading Christian Church – Its Development
3. The Reformation; Further Divisions
4. Buildings for Worship
5. Leaders of the Church
6. Today’s Christian Church – Its Beliefs and Teaching
7. Test-paper 1.
8. The Trinity: The Three-in-One God
9. Holy Communion: The Last Supper and Modern Communion Services
10. Rites of Passage, Symbols, Sacraments
11. Christian Festivals, The Church’s Year

12. Using the Bible in Christian Life and Worship
13. The Ecumenical Movement and the World Council of Churches
14. Test-paper
Évközi tanulmányi követelmények:
Folyamatos készülés (hétről – hétre) Szóbeli prezentációk az adott témában 2 fordítási feladat egyházi szaklapból vagy kommentárból Két zárthelyi
Kötelező irodalom:
Ábrahám K., és Egey E., (2001): <i>Learn from me</i> KGRE, Bp. Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz
Ajánlott irodalom:
Angol nyelvű Biblia olvasása (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.) Egyházi lapok (pl. Life and Work) vagy kommentár olvasása

HT ÉRTÉ733 – Magyarázó igehirdetés a Langham-módszer szerint				
Expository Preaching According to the Langham Method				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Balogh Péter				
Előadók fogadóórái: előzetes bejelentkezés alapján	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: SZV			Értékelés módszere: órai munka, szemináriumi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>A tárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az igehirdetés bibliai elveit, elsajátítsák a prédikációkészítés alapvető ismereteit, a szentírási szöveg exegézisének jelentőségét. A prédikációs műfajokat vizsgálatával feltárják a magyarázó igehirdetés (expository preaching) sajátosságait, és annak Langham-módszerként is ismert gyakorlatával a közös műhelymunka előnyeit.</p> <p>A tantárgy további célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az igehirdetői szituációval; képesek legyenek bibliai elvek alapján elemezni igehirdetéseket, és bővíteni ismereteiket, eszköztárukat a saját prédikálási gyakorlatuk fejlesztése érdekében.</p>				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Beszélgetés az igehirdetési tapasztalatainkról, a Langham-módszer bemutatása 2. Az igehirdetés biblikus mércéi 3. A prédikációs műfajok áttekintése, összevetése 4. A híd-modell: az exegézistől az applikációig 5. Langham feldolgozó formalap: a textustól az igehirdetésig 6. A nagy kép: a Biblia átfogó témája 7. Az ŐSZ-i műfajok áttekintése 8. Egy ŐSZ-i igeszakasz közös feldolgozása (műhelymunka) 9. Az ÚSZ-i műfajok áttekintése 				

10.	Egy ÚSZ-i igeszakasz közös feldolgozása (műhelymunka)
11.	A prédikáció előadása: eszközök és módszerek
12.	Prédikációs gyakorlatok és elemzésük
Évközi tanulmányi követelmények:	
<ul style="list-style-type: none"> • Mivel a témák interaktív feldolgozása a cél, nagy hangsúlyt kap az órai aktivitás. A közös műhelymunkákba való bekapcsolódással teljesül a tanulmányi követelmény. • A műhelymunkák elmulasztása esetén szemináriumi dolgozat készítése szükséges az érintett témák egyikének feldolgozásával 3-4 oldalnyi terjedelemben. 	
Kötelező irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> • ROBINSON, Haddon W.: <i>Igehirdetés igei módon. Az értelmező igehirdetés kidolgozása és előadása.</i> Budapest, KIA, 2013. 	
Ajánlott irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> • AKIN, Daniel L. – ALLEN David L. – MATHEWS Ned L. (szerk.): <i>Text-Driven Preaching. God's Word at the Heart of Every Sermon.</i> Nashville, Tennessee, B&H Publishing Group, 2010. • HELM, David: <i>Magyarázó igehirdetés. Hogyan tolmácsoljuk Isten igéjét korunkban?</i> Diósd, Paulus Alapítvány, 2023. • JACKMAN, David: <i>Magyarázó igehirdetés – de miért?</i> Budapest, BKKI, 2021. • LAMB, Jonathan: <i>The Dynamics of Biblical Preaching.</i> Carlisle, Langham Preaching Resources, 2016. • MCQUOID, Stephen: <i>Kézikönyv a magyarázó igehirdetéshez.</i> Budapest, Evangéliumi Kiadó és Iratmisszió, 2018. • ROBINSON, Haddon – LARSON, Craig Brian (szerk.): <i>The Art and Craft of Biblical Preaching. A Comprehensive Resource for Today's Communicators.</i> Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2005. • STOTT, John R. W.: <i>Hiszek az igehirdetésben.</i> Budapest, Harmat, 2006. • TELEGDY József: <i>Homiletika. Az igehirdetés szolgálatában.</i> Budapest, Pünkösdi Teológiai Főiskola, 2009. 	

HT RSVS218 - Vályi Nagy Ervin dialogikus teológiája				
(The Dialogical Theology of Ervin Nagy Vályi)				
Tantárgy felelőse: Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Czentnár Simon Veres Ábel				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: ---	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Besorolása /Típusa: szeminárium			Értékelés módszere: írásbeli dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak Vályi Nagy Ervin, a 20. század egyik legjelentősebb, mégis méltatlanul háttérbe szorított magyar református teológusának életművéről és gondolati örökségéről. Vályi Nagy Ervin teológiai munkássága kiemelkedő jelentőségű, különösen az ekkleziológiai kérdéseket vizsgáló doktori értekezése, <i>Az egyház dialogikus lényege</i>, amely a református teológiai gondolkodásban új perspektívát adhat a mai olvasóknak is.</p>				

A szemináriumon fel kívánja térképezni Vályi Nagy Ervin gondolkodásának 21. századi relevanciáját, így a hallgatók kritikusan reflektálhatnak arra, hogy az egyház dialogikus lényegének elmélete milyen kihívásokat és lehetőségeket rejt napjaink ökumenikus, társadalmi, kulturális és politikai környezetében. Emellett a kurzus lehetőséget nyújt arra, hogy a hallgatók gyakorlatias szempontok alapján gondolják végig a dialogikus teológia alapelveit gyülekezeti, missziói és társadalmi kérdések kapcsán.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Vályi Nagy Ervin élete (*Isten vagy történelem* című film)
- Vályi Nagy Ervin életművének jelentősége
- A teológus felelőssége (intellektuális tisztesség és fogalmi tisztaság)
- A dialógus fogalmának teológiai alapjai
- Az egyház mint Krisztus teste a világban
- A dialógus helye az egyház életében
- Az igehirdetés mint a dialógus eseménye
- Az egyház dialógusa és az imádság
- Az egyház dialogikus jellege és az ökumenikus kapcsolatok
- Kritikai megközelítések: Mi hiányzik a dialógikus teológiából?
- A dialógus a gyakorlatban: Teológiai alkalmazások
- Vályi Nagy Ervin gondolatainak hatása a mai teológiára
- Vályi Nagy Ervin teológiájának üzenete a mai egyház számára

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az órákon
- Egy választott terület kidolgozása egy 5–7 oldalas dolgozat formájában
- A választott terület bemutatása a szemináriumon

Kötelező irodalom:

Fazakas Sándor: *Vályi Nagy Ervin teológiájának aktualitása.*

In memoriam Vályi Nagy Ervin. *THÉMA*, 1999/4.

Pásztor János: Vályi Nagy Ervin teológiája. In. *Confessio* 2004/2.

Vályi Nagy Ervin: *Az egyház dialogikus lényege.* Budapest, MRE Doktorok Kollégiuma, 2024.

Uő.: *Minden idők peremén.* Bern, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, 1993. (választott részek)

Ajánlott irodalom:

Barth, Karl: *Homiletika. A prédikáció lényege és előkészítése.* Ford. Horváth Gabriella. Dunántúli Református Egyházkerület Püspöki Hivatal, Pápa, 2022.

Bonhoeffer, Dietrich: *Az egyház lényege.* Ford. Visky S. Béla. Exit Kiadó, Kolozsvár, 2013.

Uő.: *Börtönlevelek.* Ford. Boros Attila. Harmat / Luther, Budapest, 2021.

Bogárdi Szabó István: *Egyházvezetés és teológia a magyarországi református egyházban 1948 és 1989 között.* Debrecen, 1995.

Busch, Eberhard: *Református.* Ford. Szabó Csaba. Kálvin, Budapest, 2008.

Fazakas Sándor: „*Új egyház felé?*”. Debreceni Református Kollégium, Debrecen, 2000.

Hítvalló Nyilatkozat (1955-56). In. *Confessio*, 1989/2, 118-121

Huber, Wolfgang: *Dietrich Bonhoeffer. A szabadság felé vezető úton.* Ford. Csizmadia Csaba. Kálvin / Luther, Budapest, 2024.

In memoriam Vályi Nagy Ervin. *THÉMA*, 1999/4.

Macaskill, Grant: *Living in Union with Christ.* Baker, Grand Rapids, 2023.

Papp László: *Tíz év és ami utána következett (1945-63),* EPMSZE, Bern/Budapest, 1992.

HT ÉRTÉ736 - J. S. Bach: A Fuga művészete

J. S. Bach: The Art of fugue

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: 1/hét	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Dosek Domokos				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve: tavasz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Megajánlott
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:			Értékelés módszere: Részvétel, aktivitás

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az európai keresztyén kultúra, azon belül a zenetörténet megkerülhetetlen alaplámpájának, a befejezetlen Fuga művészetének megismerése a kurzus célja. Különösen is az évfordulók jegyében (2025-ben Bach születésének 340., halálának 275. évfordulója lesz)

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A mű 14 fűgája a teológia, filozófia és szimbolika szimbiózisa. A ciklust történeti kontextusba helyezve a barokk retorika és zene kapcsolatát, illetve a korszak összetett és összegző gondolkodását követi nyomon a tárgy. A fűgák és a ciklus szerkezetének áttekintése mellett a teljes ciklus koncerten való meghallgatása is a tárgy teljesítéséhez tartozik, melyre több lehetőség is lesz a félév során. A kurzus célja a primer auditív élmények mögötti zeneszerzői szándék és koncepció megismerése, ezáltal ízlés, zenei befogadás módjának fejlesztése.

Évközi tanulmányi követelmények:

Órai aktív jelenlét

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Göncz Zoltán: Bach Testamentuma
Christoph Wolff: Johann Sebastian Bach – A tudós zeneszerző
Johann Sebastian Bach: Die Kunst der Fuga (kotta, előszó. szerk. Zászkaliczky Tamás)

HT ÉRTÉ740 - Liturgikus hangszerjáték

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 1/hét	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: kotta minimális ismerete	
Tantárgy előadója: Dosek Domokos				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2024/2025 II.félév	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Megajánlott
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:			Értékelés módszere: Órai jelenlét

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Egyházunk gyakorlatának megfelelő énekkísérési készségek elsajátítása a hallgató jelenlegi tudásszintje szerint egyéni órákon, illetve improvizáció és repertoár játszása a hallgató kívánsága szerinti arányban
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
A gyülekezeti énekkísérlet gyakorlatának elsajátítása, az ehhez tartozó zeneelmélet megismerése, gyakorlati alkalmazása, mely saját harmonizációban csúcsosodhat ki. A tanulmányok célját, kifutását a hallgató aktuális tudásszintjének figyelembevételével határozom meg egyéni elbírálás szerint. A kurzusnak célja lehet továbbá a be- és kivonulási darabok repertoárjának elsajátítása.
Évközi tanulmányi követelmények:
Órai részvétel
Kötelező irodalom:
Ajánlott irodalom:
Beharka Pál: Gyülekezeti harmóniumjáték Korálkönyv 1959. Genfi zsoltárok harmonizálása és Bach koráljai (A harmonizációt saját jegyzetből kívánom tanítani)

HT ÉRTÉ713 - Ének készségfejlesztés 1				
Singing skills development 1				
Tantárgy felelőse: Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Egyéni megbeszélés szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Kulcsár Virág Kata				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV	2.		Értékelés módszere: Házi hangverseny a félév végén
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzuson részt vevő hallgatók vokális készségeinek fejlesztése.				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az egyéni foglalkozások során a hallgatók személyre szabott tananyaggal és módszerekkel gyakorolhatják a tiszta intonációt, és válhatnak ezáltal magabiztosabbá az éneklésben.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az órákon, a gyakorolt énekek szövegének ismerete. A félévet záró közös alkalmon egyéni éneklés.				

HT ÉRTÉ714 - Ének készségfejlesztés 2

Singing skills development 2

Tantárgy felelőse: Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Egyéni megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Kulcsár Virág Kata				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve: 2.	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere: Házi hangverseny a félév végén
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzuson részt vevő hallgatók vokális készségeinek fejlesztése, nehezebb graduáltételek és a korabarrokk szólóénekrepertoár megismerése.				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A már biztosan éneklő hallgatók tovább fejleszthetik tudásukat az egyházenetörténeti repertoár egy és kétszólamú egyházi darabjaival valamint kantikum antifónák, introitusok, prózák és nehezebb himnuszok éneklésével.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az órákon. A félévet záró közös alkalmon egyéni éneklés				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				

HT ÉRTÉ737 - Ének készségfejlesztés – előkészítés 2

Tantárgy felelőse: Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Egyéni megbeszélés szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: elsősorban első éves hallgatók számára	
Tantárgy előadója: Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve: 2.	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere: Házi hangverseny a félév végén
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók vokális készségeinek fejlesztése.				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

Az egyéni foglalkozásokra azokat a hallgatókat várjuk, akiknek az éneklésben segítségre van szükségük. A félév során a hallgatók személyre szabott tananyaggal és módszerekkel gyakorolhatják a tiszta intonációt, és válhatnak ezáltal magabiztosabbá az éneklésben. Elsősorban az első éves hallgatók számára meghirdetett tanegység.

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel az órákon, a gyakorolt énekek szövegének ismerete. A félévet záró közös alkalmon egyéni éneklés.

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT ÉRTÉ738 - Kamarakórus 1

Tantárgy felelőse: Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: kedd 17:00 vagy közös megbeszélés alapján más időpont.	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve: 2.	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere: részvétel a kórus fellépésein

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta intonáció és a kottaolvasási készség fejlesztése. A közösségi éneklés értékeinek megismerése, kialakítása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A félév során elsősorban a református liturgiákhoz kapcsolódó anyagok megtanulására és bemutatására készülünk, de más olyan könnyű, homofón feldolgozásokat is tanulunk, amelyek fejlesztik az énekesek kottaolvasási készségét, és alkalmasak a Kar és Egyetem rendezvényein való előadásra.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon és a saját rendezvényeinken, liturgiákban való aktív részvétel.

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT ÉRTÉ739 - A zsoltáros istentisztelet – gyakorlati kurzus

Tantárgy felelőse: Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: közös megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV	2.		Értékelés módszere: egy választott ünnep anyagának összeállítása

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A zsoltáros istentisztelet szerkezetének megismerése

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A zsolozsma az egész Egyház ősi, közös, napszakokra szétosztott, énekes imádsága, melyben az imaóra gerincét alkotó zsoltárokkal és a zsoltárokat kiegészítő más imádságokkal dicsőítjük a teremtő és megváltó Istent. Az ókeresztény kortól folyamatosan alakuló zsolozsma a IV. századra alakította ki azt a hét imaórából álló formáját, amelynek két sarokpontja a hajnali és alkonyati istendicséret, a matutínium-laudes és a vecsernye (vespera). Az ókeresztény kortól kezdve folyamatosan végzett zsolozsma a reformáció egyházaitól sem volt idegen, de a napi hét alkalomból többnyire csak kettőt, egy reggeli és egy esti istentisztelet tartottak meg.

A honi reformált egyházak a XVI. századtól kezdve magyar nyelven végezték a zsoltáros istentiszteleteket, melyeknek anyagát az úgynevezett graduálkönyvek őrizték meg. Ezek a zsoltáros istentiszteletek a zsolozsma ősi szerkezetét őrzik: alapvetően zsoltáreneklésre, azon túl pedig különböző biblikus-dogmatikus tárgyú szövegek (a zsoltárokat keretező antifónák, himnusz, verzikulusz, rövid responzóriusz, canticum) éneklésére épülnek.

A félév során a zsoltáros istentisztelet rendjével és szerkezeti elemeivel ismerkedünk meg. A szemináriumot nem csak elméleti, hanem elsősorban gyakorlati kurzusnak szánom: az alapvető ismeretek megszerzése után a hallgatók ismerkedjenek meg a zsoltáros istentisztelet anyagainak alapvető forrásaival, s szerezzenek gyakorlatot a zsoltáros istentiszteletek anyagának összeállításában.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódis Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai.* Budapest 2001. Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság

Ajánlott irodalom:

Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII.* Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.

Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635.* Musicalia Danubiana 9. Budapest, 1988.

Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséret és imádságok, Komjáti 1574. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.

Dobszay László: Miért a zsoltár? In: Jegyzetek a liturgiáról. Budapest, 2001.

Dobszay László: A zsoltárok elrendezése a zsolozsmaimádságban. In: Magyar Egyházzene IX (2001/2002), 230–247.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest, 1993.

Dobszay László: *Az antifóna*. Budapest 1995. [Egyházzenei füzetek II/3. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Dobszay László: *A zsolozsma*. Budapest 1999. [Török J.-Barsi B.-Dobszay L.: Katolikus liturgika III. kötet. Egyházzenei füzetek I/3. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Dobszay László: *Psalmorum melodia*. Budapest 2002. [Egyházzenei füzetek II/5. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Bárdos Kornél–Csomasz Tóth Kálmán: A magyar protestáns graduálok himnuszai, in: *Népzene és zenetörténet* III., Budapest 1977. 134–256.

Herl, Joseph: *Worship Wars in Early Lutheranism. Choir, Congregation, and Three Centuries of Conflict*, Oxford University Press, 2004.

Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.

H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.

Huglo, Michel: "Antiphon", in *The New Grove Dictionary of Music*. London, 1980. 454–481

Nowacki, Edward: "Antiphon", in *Musik in Geschichte und Gegenwart* 2., neue Ausgabe. Bärenreiter 1994–1999. 636–660.

Papp Anette: Thesaurus Gradualium. I. Protestáns graduál-antifonák. Egyházzenei Füzetek II/11. MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 2010.

Papp Anette: Protestáns vesperák böjtelőtől nagyhétfőig. Egyházzenei Füzetek V/C-2. MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2007.

Papp Anette: Protestáns vesperák adventtől vízkeresztig. Egyházzenei Füzetek V/C-1. MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006.

Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

HT ÉRTÉ728 - Társas ének

Duets and tercets

Tantárgy felelőse: dr. Papp Anette	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:	2024/25 tavasz		Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Vokális és szociális készségek fejlesztése, istentiszteleti keretek közt jól használható egyházzenei repertoár megismerése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A Társas ének kurzuson részt vevő hallgatók 2-3 fős csoportokban egyéni készségeikhez mérten sajátíthatják el a korabarokk egyházi koncert repertoár darabjait, a gyülekezeti énekkarok számára is jól használható kánonokat, és két-három szolamú kórusműveket a korai többszólamúság idejéből, 16. század iskolai kórusirodalmából és a hazai barokk zeneszerzők műveiből. Zenei készségeik mellett együttműködési készségeik is fejlődnek, a közös muzsikálás során a felelős együttműködés öröme is megtapasztalható, valamint általános műveltségük is gyarapszik.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Órákon való aktív részvétel, a tételek gyakorlása órák között, részvétel a félév végi közös koncerten.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				

HT ÉRTÉ735 – LMBTQ (RST ...) – (hol) van vége?

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Egeresi László S.	N.: 30	megbeszélés szerint	bibliai héber 1-2 teljesítése	
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SZV	2024/2025 II.félév		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

– szexualitás és annak megítélése, devianciák, szexuáletika a Héber Biblia hagyományaiban (szövegolvasás, exegézis, szemezgetés a Héber Biblia etikai kérdéseiből, a rá adott zsidó és keresztény/keresztény kommentárokból)

- 1) néhány a vizsgált fogalmak közül: házasság, onanizálás, homoszexualitás, coitus interruptus, szodómia; homoszexualitás, zoophilia az ókori Keleten, LMBTQ stb.
- 2) vizsgált szövegek: Gen. 19:1-11 (Sodoma története, + Ez. 16:49-50; Jer. 23:14; Júdás l. 1:7), Gen. 38 (Júda és Támár), Lev. 18:22, Deut. 23:1 (vö. 1Kor. 5:1), Bír. 19, 1Sám. 18 skk (Dávid és Jónatán barátsága), valamint más ide vonatkozó szövegek az Ószövetségből.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

elvárás: rendszeres jelenlét, aktivitás, egy írásban beadott dolgozat a közösen kiválasztott témából, amiből kiselőadást tart a hallgató (15-20 perc)

lehetőség: lehetőség van idegennyelvű tanulmány fordítására vagy egy újabb idegennyelvű könyv recenzálására, ami egyrészt kiváltja az előadást és a beadandó dolgozatot, másrészt lektorálás után opcionálisan publikáció lehet belőle!

Évközi tanulmányi követelmények:**Kötelező irodalom:**

Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS)
Egeresi: Biblia – héber magyar szótár
Minden más anyagot digitálisan az óraadó biztosít!

Ajánlott irodalom:

Carmichael, C.: Sex and Religion in the Bible (Yale, 2010)
Davidson, R.M.: Flame of Jahweh. Sexuality in the Old Testament. (Hendrickson, 2007)
Edwards, J.L.: A Biblical Ethic for Homosexuality in the Church (2015)
Fields, W.W.: Sodom and Gomorrah (Sheffield, 1997)
Fretheim, T.E.: The Authority of the Bible and Churchly Debates regarding Sexuality, in: Word and World, 26/4. (2006).
Gaiser, F.J.: A New Word on Homosexuality? Isaiah 56:1-8 as Case Study, in: Word and World, XIV/3. (1994).
Gaiser, F.J.: Homosexuality and the Old Testament, in: Word and World, 10/2. (1990)
Greenberg, S. (rabbi): Wrestling with God and Men (UWP, 2004)
Grünwaldt, K.: Das Heiligkeitsgesetz Leviticus 17-26 (BZAW 271, 1999)
Heacock, H. (ed.): Jonathan Loved David. Manly Love in the Bible and the Hermenutics of Sex (Sheffield, 2011)
Himbaza, i. and Schweker, A.: The Bible on the Question of Homosexuality (Washington, CUAS, 2011)
Hollenback, G.M.: Who Is Doing What to Whom Revisited: Another Look at Leviticus 18:22 and 20:13, in: JBL 136/3 (2017)
Joosten, Jan: A New Interpretation of Leviticus 18:22 (par. 20:13) and its Ethical Implications
Jung, Patricia B.: Denominational Teachings about Homosexuality, in: Word and World, XIV/3. (1994).
Loader, W.: Approaching the Bible on Issues of Homosexuality and Leadership
Myles, R.J.: Sexuality, Ideology and the Bible (Sheffield, 2015)

Noort, Ed and Tigchelaar, E.: Sodom's Sin. (Brill, 2004)
 Römer, T.: Homosexuality in the Hebrew Bible? (2018)
 Siker, J.S.: Homosexuality and Religion. An Encyclopedia. (London, 2007)

HT BSVS277 - A fundamentalizmus

Fundamentalism

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N.: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Fabiny Tibor				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:	2024/2025 II.félév		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja a protestáns fundamentalizmus tanulmányozása; elsősorban az amerikai hermeneutikai és politikai fundamentalizmus kialakulásának és történetének áttekintése, a hazai párhuzamok vizsgálata. Magyarországon (szemben például az amerikai kutatásokkal) téma tudományos, előítéletektől mentes kutatása még gyerekcipőben jár; a kérdést a kurzus keretében objektíven kívánjuk tanulmányozni.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A bibliaértelmezés kérdése alapvetően két csoportra osztja az egyházakat: a konzervatívok és modernek (progresszívek), illetve fundamentalisták és liberálisok táborába. A legmélyebb ellentét a fundamentalizmus és a liberalizmus között van. Az egyik a Biblia minden szavát Isten igéjének tekinti, míg a második a Biblia emberi-történelmi meghatározottságát hangsúlyozza. A konzervatívok közé tartoznak a német és a finn ébredési mozgalmak hatását tükröző evangélikus „pietisták”, illetve főleg a református és a szabadegyházakban megmutatkozó angolszász lelki hatásra utaló „evangelikál” (evangéliumi) keresztények, akik a megtérést s az új életben járást hangsúlyozzák. A fogalmak megkülönböztetésére is szükség van: más jelent a pietizmus, az evangelikalizmus és a fundamentalizmus. A fundamentalizmus mint vallási jelenség, amely mindhárom monoteista világvallásban: a zsidóságban, a kereszténységben és az iszlámban is fellelhető. A kereszténységen belül is sokféle fundamentalizmus van, a római katolikus egyházban is és az ortodoxiában is.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákra filmek megtekintésével, szövegek olvasásával lehet felkészülni.

Kötelező irodalom:

Fabiny Tibor – Horváth Orsolya – M. Pintér Tibor (szerk.): Fundamentalizmus, protestantizmus, modernitás. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2024. (Részletek)
 Horváth Orsolya: Mi a fundamentalizmus? James Barr fundamentalizmusfogalmának, távlatai és buktatói. = Credo, 2023/1, 88–95.
 Izsák Norbert: Az amerikai keresztény vallási fundamentalizmus története: A kezdetektől 1947-ig. Budapest: L'Harmattan, 2022. (Részletek)
 Rostoványi, Zsolt: Fundamentalizmusok a 20–21. században = Közgazdaság, Tudományos Füzetek, 2016/3, 225–239. https://unipub.lib.uni-corvinus./2658/1/Koz_Gazdasag_2016_3_Rostovanyi_u.pdf (2023. dec.10.)

Stott, John: Egy az Úr, egy a hit. Az evangéliumi mozgalom hitvallása. Ford. Zámóné Tóth Emese: Budapest: Harmat, 2002. (Részletek)

Ajánlott irodalom:

Atherstone, Andrew – Jones, David Ceri, The Oxford Handbook of Christian Fundamentalism, Oxford University Press, 2023. (pdf-en is hozzáférhető)

Barr, James: Fundamentalizmus. Ford. Szalai Miklós. Budapest: Luther Kiadó, 2019.

Boone, Kathleen C.: The Bible Tells Them So: The Discourse of Protestant Fundamentalism. Albany: State University of New York Press, 1989.

Fabiny Tibor (szerk.) : Miért igaz? Egyetemisták vitája a Szentírás radikális tévedhetetlenségéről. Hermeneutikai Füzetek 49. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont,

Frye, Northrop: Kettős tükör. A Biblia és az irodalom. Ford. Pásztor Péter, Budapest: Európa Könyvkiadó, 1996. (Részletek)

Gritsch, Eric W.: A fundamentalizmus = Eric. W. Gritsch: Veszélyes lelkiségek. A keresztény hit négy visszatérő betegsége. Ford. Cserhádi Márta, Garai Szilvia, Mudriczki Judit. Hermeneutikai Füzetek 44. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, 2021, 60–101.

Hunsinger, George: Új teremtés hajnala. Barth teológiai realizmusa és a feltámadás. Ford. Tóth Sára. Hermeneutikai Füzetek 29. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, 2015.

<https://www.evangelikalcsoport.hu/2017/03/13/a-biblia-tevedhetetlensege/>

<https://www.evangelikalcsoport.hu/2017/08/13/a-biblia-tevedhetetlensegenektortenete/>

HT BSVS276 - A sas szemével. János evangélista teológiája

Through the Eagle's eyes. The Theology of the Gospel of John

Tantárgy felelőse: Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Hanula Gergely				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:	2024/25 2. félév		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A János evangéliuma teológiájában a Krisztusról szóló bizonyágtételben megjelenő isteni alkalmazkodást (accomodatio) vizsgáljuk.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A János evangéliuma az egyik legkönnyebben olvasható szentírási szöveg, ugyanakkor az egyik legtöbbet kommentált is. Miért kell ennyit magyarázni, ha érthető? Hogyan ölt testet a szavakban az Istenről szóló bizonyágtétel? Hogyan ölt testet a λόγος? Közeli-e vagy távoli János nézőpontja?

Ezeket a kérdéseket (és a résztvevőkben felmerülőket) beszéljük át János evangéliumát olvasva a szemináriumon.

Görög nyelvtudás elvárt, Bibleworks használati szinten.

Évközi tanulmányi követelmények:

János evangéliumának újraolvasása, kijegyzetelése magyarul.

Legfontosabb terminológia összeállítása görögül, a terminusok definiálása az evangélium alapján. (A munkát egymás közt felosztva végzik a hallgatók.) Kétoldalas esszé írása megbeszélés alapján.
Kötelező irodalom:
Bolyki János: <i>Igaz tanúvallomás – János evangéliumának magyarázata.</i> Kommentárok a Szentíráshoz sorozat. Budapest: Kálvin Kiadó, 2001. Hanula Gergely: <i>János evangéliuma – Magyarázatok a revideált új fordítású Bibliához.</i> Budapest: Református Kálvin Kiadó, 2024.
Ajánlott irodalom:
Atherstone, Andrew – Jones, David Ceri, <i>The Oxford Handbook of Christian Fundamentalism,</i> Oxford University Press, 2023. (pdf-en is hozzáférhető) Barr, James: <i>Fundamentalizmus.</i> Ford. Szalai Miklós. Budapest: Luther Kiadó, 2019. Boone, Kathleen C.: <i>The Bible Tells Them So: The Discourse of Protestant Fundamentalism.</i> Albany: State University of New York Press, 1989. Fabiny Tibor (szerk.) : <i>Miért igaz? Egyetemisták vitája a Szentírás radikális tévedhetetlenségéről.</i> Hermeneutikai Füzetek 49. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, Frye, Northrop: <i>Kettős tükör. A Biblia és az irodalom.</i> Ford. Pásztor Péter, Budapest: Európa Könyvkiadó, 1996. (Részletek) Gritsch, Eric W.: <i>A fundamentalizmus = Eric. W. Gritsch: Veszélyes lelkiiségek. A keresztény hit négy visszatérő betegsége.</i> Ford. Cserháti Márta, Garai Szilvia, Mudriczki Judit. Hermeneutikai Füzetek 44. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, 2021, 60–101. Hunsinger, George: <i>Új teremtés hajnala. Barth teológiai realizmusa és a feltámadás.</i> Ford. Tóth Sára. Hermeneutikai Füzetek 29. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, 2015. https://www.evangelikalcsoport.hu/2017/03/13/a-biblia-tevedhetetlensege/ https://www.evangelikalcsoport.hu/2017/08/13/a-biblia-tevedhetetlensegenektortene/

HT ÉRTÉ734 - Bevezetés a jelnyelv világába				
An introduction to the world of sign language				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N.: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Kompán Julianna				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SZV	2024/25 II.félév		Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A református felsőoktatásban „Bevezetés a jelnyelv világába” címmel indított programunk célja, hogy a hallássérült személyek jelenléte egy-egy gyülekezeti alkalmon ne jelentsen nehézséget, vagy ijedelmet az adott gyülekezeti vezető, munkatársak, gyülekezeti tagok számára. Ezen alkalmak alatt jelnyelvvél való megismerkedés, alap témakörök jeleinek elsajátítása a cél, mely magabiztosságot adhat a speciális találkozások alkalmával.				

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tantárgyi tematika:

1. Általános bevezetés, siket kultúra bemutatása, ABC
2. Bemutatkozás: köszönési és udvariassági formák, kérdések
3. Család, számok, nyelvtani kiegészítés
4. Idő: hónapok, napok, ünnepek, időfogalma
5. Színek, időjárás, közlekedés
6. Otthon, iskola, hivatal
7. Egészség, betegség, háztartás, gyermekgondozás
8. Egyházzal, gyülekezeti élettel kapcsolatos kifejezések
9. Egyházzal, gyülekezeti élettel kapcsolatos kifejezések
10. Egyházzal, gyülekezeti élettel kapcsolatos kifejezések
11. Gyakorlás – szituáció, párbeszéd
12. Gyakorlás – szituáció, párbeszéd
13. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órák 80%-án való részvétel. A képzés vizsgával zárul.

Kötelező irodalom:

- A magyar nyelv szótára Lancz Edina, Sinosz, Budapest, 2004.
- <https://jelnyelvi-szotar.jelnyelv.hu/>
- <https://www.hallatlan.hu/>
- http://jelesely.hu/szotar/?dictionary&id=search&search_id=108
- <http://baptistamedia.hu/jelnyelvi-biblia/#/videos>

Ajánlott irodalom:http://acta.bibl.u-szeged.hu/64080/1/lingdok_002_107-128.pdfA Református Pedagógiai Intézet tanulmányai: <http://refpedi.hu/tanulm%C3%A1nyok-0>**HT BSVS275 - Hogyan imádkozzunk? Imák az Ószövetségben.**

How Should we Pray? Prayers in the Old Testament.

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	30			
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:	2024/25 II.félév		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A soron következő szemináriumon G. Fischer kurzusát követjük: A zsoltárok műfajai mellett figyelünk a bűnvalló imádságra, az istendicséretre, a hitvalló énekekre, az Isten elé tárt panaszra és hálaadásra. Különös figyelemmel leszünk a fontos bibliai személyek (pl. próféták, királyok) imádságaira.

<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>
Az igehirdetésre készülés fontos része a teológiai oktatásnak. Ezzel szemben az imádságot sokkal kevésbé tanulják hallgatóink, aminek hátterében nyilván az a félrevezető gondolat áll, hogy az imádság mindig valami személyes dolog. Ez ugyan igaz, de a liturgus nem egyszerűen saját gondolatait tárja Isten elé: a hívő közösség nevében imádkozik. Ha a tanítványok is kérdezték Jézus Krisztust, hogyan imádkozzanak, akkor a mai teológus is jól teszi, ha a bibliai imádságokra figyel közösségi imájának megfogalmazásában – erre jó áttekintést nyújt O. Cullmann, <i>Das Gebet im Neuen Testament</i> (1994), ill. H. G. Reventlow, <i>Gebet im Alten Testament</i> (1986) c. könyve.
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>
A hallgatók egy-egy típust választanak és dolgoznak ki, lehetőleg úgy, hogy minél több típust tárgyaljunk. Ennek írásos változatát kérjük a hallgatótól.
<i>Kötelező irodalom:</i>
A választott téma alapján megbeszélésképpen
<i>Ajánlott irodalom:</i>

HT BSVS532 - Kérdések és megoldások nehezen érthető ószövetségi szövegekhez				
How to approach Bible difficulties: questions and solutions				
Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám:	Kredit:	Előtanulmányi kötelezettség: nincs	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: 2024/25 II. félév Időpont: megbeszélés szerint	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A szeminárium célja a nehezen érthető ószövetségi szövegek megértése és áttekintése a Genezis könyvétől kezdve Malakiás könyvének végéig.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Hogyan közelítsük meg a nehézségeket? Jelentősebb ószövetségi textusok vizsgálata, felmerülő kérdésekre válaszok és megoldások keresése, önálló vélemények megosztása és megbeszélése. Szakmai beszélgetés a megadott témákról.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az órákon való aktív részvétel.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Megbeszélés szerint.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Megbeszélés szerint.				

HT RSVS336 - Egyháztörténeti források digitalizálása I.				
Digital Archiving of Church History Sources I.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: 30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: KV/SZV	Meghirdetés féléve: 2024-2025 I. félév	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: ősz	Értékelés módszere: lásd követelmények
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A szeminárium célkitűzése ebben a félévben református közgyűjteményeinkben (Ráday Levéltár, Magyarországi Református Egyház Zsinatának Levéltára) található 19. század végi és 20. századi fotók digitalizálása egy későbbi nyilvános, internetes fotótár számára.				
A résztvevők online formában tartják egymással a kapcsolatot, a vezető ajánlására így történik meg a feldolgozandó források kiválasztása. A résztvevő elsajátíthatja a fényképes forrás digitalizálásának szempontjait, digitális jegyzéket készít a digitalizált anyaghoz. Betekintést nyer a 19-20. század eddig nem nyilvános református egyházi életének, vezetőinek világába.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Konzultációs alkalmak egyedi megbeszélés alapján.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A szemináriumvezető által ajánlott dokumentumok digitalizálása, a digitalizált változatnak az eredetivel való egybevetése, jegyzék készítése				

HT RSVS339 – Kálvin olvasószeminárium 2				
Tantárgy felelőse: Dr. Szabó István	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István Dr. László Emőke				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2024-2025 II.félév	Ajánlott félév: tavaszi	Értékelés módja: szóbeli előadás és olvasónapló készítése
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Kálvin János teológiájának alapos ismerete				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

A félév során közösen olvassuk Kálvin műveit. Elsősorban az Institutio 3-4. könyvét helyezük a fókuszba, de kommentár részletek is helyet kapnak a tanulmányozás során.

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendszeres készülés, aktív részvétel, előadás tartása

Kötelező irodalom:

Kálvin János: Institutio. A keresztyén vallás rendszere I-II. Kálvin Kiadó, Bp., 2014

Ajánlott irodalom:

Kálvin J.: Az Apostolok Cselekedeti magyarázat 1-2.k. Kálvin Kiadó, Bp., 2010
 Kálvin J.: Az első korinthusi levél magyarázat, Kálvin Kiadó, Bp., 2015
 Kálvin J.: A második korinthusi levél magyarázata, Kálvin Kiadó, Bp., 2014
 Kálvin J.: János evangéliuma magyarázat, Kálvin Kiadó, Bp., 2011
 Kálvin J.: A Zsidókhoz írt levél magyarázat, Kálvin Kiadó, Bp., 2010
 Kálvin J.: A Rómaiakhoz írt levél magyarázata, Kálvin Kiadó, Bp., 2010
 Kálvin J.: A pásztori levelek és a Filemonhoz írt levél magyarázata, Kálvin Kiadó, Bp., 2012
 Kálvin J.: A katolikus levelek magyarázat, Kálvin Kiadó, Bp., 2013
 Kálvin J.: A Galata, az Efézusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata, Kálvin Kiadó, Bp., 2016
 Kálvin J.: Evangéliumi harmónia, Kálvin Kiadó, Bp., 2020

HT BSVS274 - Növények az Újszövetségben

Plants in the New Testament

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség szakszerű magyarázatához elengedhetetlen annak a kultúrának az ismerete, amely mind a bibliai szerzők, mind az első olvasók világképét meghatározta. Ennek a nagyrészen mezőgazdasági tevékenységekre épülő kultúrának alapvető fontosságú eleme volt az a növényvilág, amely társadalmuk mindennapi életét, élelmezését, ruházódását, tárgyi környezetét jelentősen befolyásolta, a bútoroktól kezdve az illatszerekig. Jézus számos példázatában (magvető, búza és konkoly, mustármag), prófétai tettében (terméketlen fügefa megátkozása) és önmeghatározásában (szőlőtő) is metaforikus, illetve szimbolikus értelmet kapnak az ókori mediterrán flóra egyes fajtái; ahogy a hozzá való viszonyt is sokszor növények, növény származékok (mirha, nárdusolaj, pálmaágak) segítségével fejezte ki környezetét. Pál az egyházban a zsidók és a pogányok ellentmondásos kapcsolatát az olajfa beoltásával szemlélteti; az apostoli iratok a prófétai hagyományokkal összhangban az ember múlandóságára a gyorsan hervadó virágok képével emlékeztetnek. A szeminárium célja az, hogy a résztvevők megismerkedjenek az Újszövetségben megjelenő legfontosabb növényekkel, azok természetével és jellegzetes felhasználási módjaival, és ezáltal helyesen tudják interpretálni azokat a szakaszokat, amelyekben ezek lényeges szerepet játszanak.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

<p>Az Újszövetség korabeli mezőgazdasági kultúra.</p> <p>Az újszövetségi világ legfontosabb növényei: gabonafajták, szőlőtermesztés, olaj, füge, zöldségfélék, fűszernövények, illatszerek, gyomnövények.</p> <p>Növények és növénytermesztés ábrázolására épülő újszövetségi szakaszok exegézise.</p> <p><i>A szeminárium része egy vezetett tanulmányi kirándulás a vácrátóti arborétum területén, ahol az Újszövetségben megjelenő növényeket a résztvevők megtekinthetik.</i></p>
<p>Évközi tanulmányi követelmények:</p> <p>A szeminárium minden résztvevője egy újszövetségi szakaszt választ, amelyben valamely növénynek lényeges szerepe van. Húsz perces előadás keretében előbb röviden bemutatja az adott növényt, majd ahhoz kapcsolódóan összefoglalja a választott perikópa exegézisét. Az előadás vázlatát a felhasznált szakirodalommal írásban is le kell adni!</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Fráter Erzsébet: <i>A Biblia növényei</i>. Budapest: Scolar, 2017.</p> <p>A választott bibliai szakaszokhoz kapcsolódó magyar és idegen nyelvű kommentárok, megbeszélés szerint. (A magyar nyelvű kommentáriródalom korlátai miatt olyanok vegyék fel a szemináriumot, akik vállalják angol vagy német nyelvű kommentárok elolvasását, egyes szakaszainak feldolgozását is!)</p>
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Kapcsolódó szócikkek bibliai lexikonokban, szótárakban, például:</p> <p>Colin BROWN (ed.): <i>The New International Dictionary of New Testament Theology 1-4</i>. Carlisle: Paternoster – Grand Rapids: Zondervan, 1986.</p> <p>David Noel FREEDMAN (ed.): <i>The Anchor Bible Dictionary 1-6</i>. New York: Doubleday, 1992.</p> <p>Joel B. GREEN – Scot MCKNIGHT (eds.): <i>Dictionary of Jesus and the Gospels</i>. Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press, 1992.</p> <p>Gerald F. HAWTHORNE – Ralph P. MARTIN (szerk.): <i>Dictionary of Paul and his Letters</i>. Downers Grove – Leicester: InterVarsity Press, 1993.</p> <p>Katharine Doob SAKENFELD (ed.): <i>The New Interpreter's Dictionary of the Bible 1-5</i>. Nashville: Abingdon, 2006-2009.</p>

<p>HT BSVS273 - Az ellenségek alakja a Zsoltárok könyvében</p> <p>The Enemies in the Psalter</p>				
<p>Tantárgy felelőse: Dr. Péntek Dániel Gábor</p>	<p>Féléves óraszám: N: 30</p>	<p>Órarendi beosztás:</p>	<p>Előtanulmányi kötelezettségek: -</p>	
<p>Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor</p>				
<p>Előadók fogadóórái: kedd 14:00-15:00</p>	<p>Kredit: 2</p>	<p>Meghirdetés féléve: 2024-2025 I. félév</p>	<p>Ajánlott félév: 3., 5., 7., 9.</p>	<p>Értékelés módja: gyakorlati jegy</p>
<p>Oktatás nyelve: magyar</p>	<p>Besorolás a/Típusa: KV</p>			<p>Értékelés módszere: kiselőadás, szemináriumi dolgozat, órai munka,</p>
<p>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</p> <p>A kurzus célja egyrészt az, hogy a hallgatók a kijelölt zsoltárok szövegeivel való elmélyült foglalkozás és a zsoltárok közös olvasásán keresztül beható ismereteket szerezzenek azzal kapcsolatban, hogy a Zsoltárok</p>				

könyvében milyen szerepet játszanak az imádkozó ellenségei, ezen túl – mivel néhány zsoltárszemelvényt héber nyelven fogunk olvasni – a kurzus lehetőséget nyújt a héber nyelvi ismeretek felelevenítésére, illetve alkalmazására is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés. A Zsoltárok könyve fontosabb kommentárjai
2. Az átokzsoltár fogalmának problémái
3. Áttekintés: Az ellenségek szerepe a Zsoltárok könyvében. Az ellenségre alkalmazott héber kifejezések.
4. Az egyes zsoltárok olvasása és értelmezése hallgatói kiselőadások alapján: Zsolt 5, 8, 12, 22, 44, 55, 58, 109, 137, 139, stb. (A kb. 15-20 perc hosszúságú kiselőadásokat követően az adott zsoltár egyes részeit közösen is elolvassuk héber nyelven.)
5. Összegzés

Évközi tanulmányi követelmények:

1. órai aktivitás
2. 15-20 perc hosszúságú kiselőadás tartása egy, az oktatóval egyeztetve egy választott zsoltárról
3. szemináriumi dolgozat készítése a kiselőadás témájából (terjedelem: kb. 4-5 oldal)

Kötelező irodalom:

- A kötelező irodalom egyéni érdeklődés szerint, a kiselőadás és a szemináriumi dolgozat választott témájának megfelelően, az oktatóval való egyeztetés alapján kerül kijelölésre.

Ajánlott irodalom:

Ajánlott kommentárok:

- Craigie, Peter C.: *Psalms 1–50* (WBC 19), Waco, Word Books, 1983.
 - Tate, Marvin E.: *Psalms 51–100* (WBC 20), Dallas, Word Books, 1991.
 - Allen, Leslie C.: *Psalms 101–150* (WBC 21), Waco, Word Books, 1983.
 - Dahood, Mitchell: *Psalms I. 1–50* (AB 16), New York, Yale University Press, 1965.
 - Dahood, Mitchell: *Psalms II. 51–100* (AB 17), New York, Yale University Press, 1968.
 - Dahood, Mitchell: *Psalms III. 101–150* (AB 17A), New York, Yale University Press, 1970.
 - Delitzsch, Franz: *Biblischer Kommentar über die Psalmen*⁵, Leipzig, Dörffling&Franke, 1894.
 - Gerstenberger, Erhard: *Psalms, Part 1, with an Introduction to Cultic Poetry* (FOTL XIV), Grand Rapids, Eerdmans, 1988.
 - Gerstenberger, Erhard: *Psalms, Part 2, and Lamentations* (FOTL XV), Grand Rapids – Cambridge, Eerdmans, 2001.
 - Gunkel, Hermann: *Die Psalmen*⁵. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1968.
 - Hossfeld, Frank-Lothar – Zenger, Erich: *Psalmen 51–100* (HThKAT), Freiburg–Basel–Wien, Herder, 2000.
 - Hossfeld, Frank-Lothar – Zenger, Erich: *Psalmen 101–150* (HThKAT), Freiburg–Basel–Wien, Herder, 2000.
 - Kraus, Hans-Joachim: *Psalmen 1-2*⁵ (BKAT 15/1-2), Neukirchen-Vluyn, Neukirchener Verlag, 1978.
 - Klaus Seybold, Klaus: *Die Psalmen* (HAT 1/15), Tübingen, Mohr Siebeck, 1996.
- További ajánlott irodalom:
- Birkeland, Harris: *Die Feinde des Individuums in der Israelitischen Psalmenliteratur. Ein Beitrag zur Kenntnis der Semitischen Literatur- und Religionsgeschichte*, Oslo, Grondahl & Sons, 1933.
 - Bonhoeffer, Dietrich: *A Szentírás imádságoskönyve*, ford. Visky S. Béla, Koinónia, Kolozsvár, 2002.
 - Keel, Othmar: *The Symbolism of the Biblical World: Ancient Near Eastern Iconography and the Book of Psalms*, transl. Timothy J. Hallett, Winona Lake, Eisenbrauns, 1997.
 - Kraus, Hans-Joachim. *Theology of the Psalms*. transl. Keith R. Crim, Minneapolis, Augsburg, 1986.
 - Mowinckel, Sigmund: *The Psalms in Israel's Worship*, transl. D.R. Ap-Thomas, Nashville: Abingdon Press, 1962.
 - Seybold, Klaus: *Introducing the Psalms*. transl. R. Graeme Dunphy, London – New York: T & T Clark, 1990.
 - Zenger, Erich: *A bosszú Istene? Bevezetés az ellenségzsoltárok értelmezésébe*, ford. Mártonffy Marcell, Pannonhalma, Pannonhalmi Főapátság Bencés Kiadó, 2023.

HT RSVS219 - Szakrális műalkotások elemzése

Analysis of sacred works of art

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Kredit:	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: tavaszi	Értékelés módszere: a félév elején kiadott témában elvégzett munka alapján

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus választható tantárgyként kerül meghirdetésre. Ebből következően elsődleges célja az, hogy a hallgatók teológiai tanulmányainak kiegészítéseként, a tanrendben kötelezően nem szereplő, vagy csak elszórtan és olykor esetlegesen érintett szempontokkal bővítse a hallgatók világlátását. Főként olyan műveltségképző ismeretekkel, melyek – legalábbis szerencsés esetben – hozzájárulhatnak teológiai világlátásuk formálódásához.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus sikeres és hasznos elvégzéséhez különösebb előismeretek nem szükségesek, a hallgatók ugyanis a tapasztalatok szerint részint a középiskolából, részint eddigi teológiai tanulmányaik alapján már megszerezték azokat az alapkészségeket, melyek egy-egy műalkotás elemzéséhez szükségesek. A még esetleg hiányzó (pl. kortörténeti, fogalmi, esztétikai stb.) hiányosságokat pedig az órán közös munkával fogjuk pótolni.

A kurzus jellegét tekintve interdiszciplináris. Verseket, esetleg rövidebb prózai alkotásokat, festményeket, zeneműveket, sőt -igény szerint – akár néhány soros vallásfilozófiai műveket, költeményeket fogunk közösen elemezni. Ennek során arra keresünk választ, hogy e művekben hogyan jelenik meg, és mit üzen nekünk a szakralitás fogalma. Változik-e ez a fogalom koronként, illetve vannak-e az egyes történelmi korokon átívelő fogalmi elemei. Röviden: mit jelent, hogy egy mű szakrális tartalmat hordoz, és mit üzen nekünk a benne megjelenő szakralitás.

Közös gondolkodásunk nemcsak interdiszciplináris lesz, hanem a szó legvalóságosabb értelmében interaktív. Nemcsak abban a tekintetben, hogy az esetek túlnyomó részében internetes forrásokat fogunk használni, hanem abból a szempontból is, hogy közös gondolkodáson alapul. Közös munkánk során mindenki előismereteitől, értékítéleteitől függetlenül, szabadon fogalmazhatja meg álláspontját, és építheti be közös gondolkodásunk eredményeit saját világlátásába.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- a félév elején kiadott témáról készített rövid, évközi referátum. E beszámoló számát, időbeli terjedelmét a hallgatói létszám függvényében fogjuk megállapítani.

Kötelező irodalom:

A kurzus célkitűzéseiből következően kötelező irodalmat előre nem lehet megadni. Az elemzendő műveket részint tanári javaslatra, részint hallgatói kezdeményezésre közösen választjuk ki. Vagyis az irodalom nem általában, hanem egy-egy témához kerül majd megállapításra.

Ajánlott irodalom:

Lásd fentebb.

HT RSVS215 - Görög nyelvi szövegolvasás, nyelvtani rendszerezés és ismeretbővítés

Reading Greek Texts

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve: 2024-2025 I. félév	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Lásd alább.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célcsoportját azok a hallgatók képezik, akik már megismerkedtek a görög nyelv alapjaival, de szeretnék eddig megszerzett tudásukat rendszerezni, új ismereteket szerezni. Ebből következően azok számára is hasznos lehet, akik a görög nyelv oktatása során lemaradtak valamilyen fontos ismeretről, és ez gátolja haladásukat, és azok számára is, akik egyébként eredményesen teljesítették a görög nyelvoktatás követelményeit, de szeretnék tudásukat – akár a szigorlatra készülve, akár személyes célból – a korábbinál szilárdabb alapokra helyezni. Az oktatás szemináriumi keretek között, azaz kis csoportban zajlik, ezért az évfolyam szinten folyó oktatásnál nagyobb hangsúlyt kapnak az egyéni igények, illetve több lehetőség nyílik a személyes hiányosságok pótlására is. Ez természetesen azt is jelenti, hogy a kurzus felvételéhez nem szükséges, hogy a hallgatók eleve kitűnő görög tudással jelentkezzenek. Ellenkezőleg: az oktatás keretei között arra fogunk törekedni, hogy a követelményeket kinek-kinek az eddig megszerzett tudásszintjéhez szabjuk, és annak bővítésére tegyünk kísérletet. A cél, hogy a résztvevők saját tudásszintjüknek megfelelően érjenek el haladást, és közben pozitív, a további egyéni munkát megalapozó élményeket szerezzenek a görög nyelv tanulásáról.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az oktatás célja nem a nyelvtani ismeretek pusztá elsajátítása és mechanikus, azaz szövegidegen reprodukálása. Ahhoz, hogy bármilyen szöveget megértsünk, nyilvánvalóan szükség van nyelvtani ismeretekre, ám ezek életidegen elsajátítása önmagában még nem teszi lehetővé a legegyszerűbb mondat lefordítását sem. Éppen ezért az órán nem elvont szabályokat fogunk megtanulni (átismételni), hanem valóságos – vagyis nem a nyelvkönyvek írói által gyártott „műgörög” – szövegek segítségével azt vizsgáljuk meg, hogy ezek a szabályok hogyan működnek a maguk eredeti szövegösszefüggésében. Ezért kezdettől fogva hosszabb-rövidebb mondatokkal, szakaszokkal fogunk foglalkozni. Ennek során a hallgatók bizonyos fokú, az órán nem tárgyalt szövegekre is alkalmazható fordítási készségeket is elsajátíthatnak. Kiindulópontként az Újszövetség görög szövegét fogjuk használni. Ezen belül törekedni fogunk arra, hogy a lehető legtöbb szövegcsoporthal ismerkedjünk meg. Mivel azonban a kurzusra különböző szintű görög tudással rendelkezőket várunk, lehetőség lesz arra is, hogy a legjobbak (igény

<p>szerint) megpróbálkozzanak egy-egy rövidebb és könnyebb klasszikus görög mondat/szakasz lefordításával is.</p> <p>Fontos tudnivaló: a kurzus nyelvi, és nem elsődlegesen teológiai jellegű. Ezért a bibliai és általános teológiai szempontok az elképzelések szerint csak annyiban kerülnek szóba, amennyiben azok a szöveg, mint olyan megértését elősegítik. A nyelvtani követelmények inkább a közép, mint a felső szint teljesítéséhez vannak igazítva. Ez azt jelenti, hogy a kurzus nem terjed ki a görög fogalmazás, és kifinomultabb stilisztika tanítására. Erre – igény szerint és megfelelő alap nyelvtani tudás birtokában – egyénileg kerülhet sor.</p>
<p>Évközi tanulmányi követelmények:</p> <p>Az óra jellegéből következően interaktív, így mindenkinek lesz lehetősége arra, hogy megnyilvánuljon és tudása szintjéről folyamatosan számot adjon. Ezért a legfontosabb évközi tanulmányi kötelezettség az órán való aktív részvétel. A félévet lezáró gyakorlati jegy megszerzésének feltétele egy-egy közepesen nehéz görög szakasz fordítása és – a félévben szóba kerülő nyelvtani jelenségek alapján elvégzett – nyelvi elemzése.</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Az óra jellegéből adódóan kötelező szakirodalmat nemigen lehet megadni. A szövegolvasás elsődleges forrásaként az Újszövetség görög szövegét fogjuk használni, a hozzá kapcsolódó nyelvi és fordítási segédesszözökkel. Az Újszövetség bármely forgalomban lévő görög kiadása használható. További támpontokat a hallgatói felkészültség és készség ismeretének hiányában előre nem tudok megadni. Ezek esetleges kijelölésére a tanulmányok konkrét menetének és a haladás ütemének ismeretében kerülhet sor.</p>

<p>HT ÉRTÉ730 - Az imádság terei</p> <p>Space of prayer</p>				
<p>Tantárgy felelőse: Szabóné dr. László Lilla</p>	<p>Féléves óraszám: 24</p>	<p>Órarendi beosztás: 8x1,5 óra megbeszélte délutánon 4x1,5 óra egyelőre egyeztetett napon a félév második felében</p>	<p>Előtanulmányi kötelezettségek: -</p>	
<p>Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla Szabó György</p>			<p>Előadók fogadóórái: megbeszélés szerint</p>	<p>Kredit: 2</p>
<p>Oktatás nyelve: magyar</p>	<p>Besorolás a/Típusa: SZV</p>	<p>Értékelés módja: gyakorlati jegy</p> <p>Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat és órai aktivitás</p>		
<p>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</p> <p>A szemináriumon arra a kérdésre keressük a választ, hogy van-e jelentősége az elkülönített térnek, időnek és az imádság rendjének, ha Krisztusban bárhol, bármikor imádkozhatunk? Hogyan ágyazhatunk meg a személyes és közösségi imádságnak? Mi módon gazdagítják az Istennel való bensőséges és gyümölcsöző kapcsolatot a rítusok, szimbólumok? Mindezeket a válaszokat arra nézve is keressük, hogy hogyan alakítsuk szakrális térré a Ráday Ház imaszobáját?</p>				
<p>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</p>				

A szeminárium keretében a személyes és közösségi imádság gyakorlásának rituális dimenzióját járjuk körül, hogy teológiai és közösségi felfedezőutunk tanulságaival közösen berendezzük és belakjuk a Ráday Ház negyedik emeleti imaszobáját.

A féléven átívelő kérdésfeltevést - Mi az imádság tere, ideje, rendje? - az alábbi témák mentén kutatjuk (ezek egyúttal a választható szemináriumi dolgozatok témái):

1. Imádság az Ószövetségben
2. Jézus és az imádság
3. Imádság az őskeresztyénségben
4. Imádság az ógyházban
5. Imádság a reformátoroknál
6. A közösségi imádság egyházunkban
7. A személyes imádság egyházunkban

Évközi tanulmányi követelmények:

- Részvétel az órán
- Szemináriumi dolgozat és előadás
- Részvétel a projektmunkában

Kötelező irodalom:

Kálvin: *A keresztyén vallás rendszere I-II.*: Első könyv I-VII. (Isten megismerése és a Szentírás); Harmadik könyv XX. (Az imádságról), Kálvin Kiadó, Budapest, 2014.

Luther Márton: *Hogyan szemléljük Krisztus szenvedését? Így imádkozzál!* Magyar Luther Füzetek 6. Magyarországi Luther Szövetség, Budapest, 1997.

Szabó Lajos (szerk.): *Szavak és hallgatások az imádságban*, Luther Kiadó, Budapest, 2018.

Kovács Endre: *Ti azért így imádkoztatok*, Harmat – Örökségünk – Sarutlan Karmelita Nővérek, Budapest, 2015.

Ajánlott irodalom:

Kálvin: *A keresztyén vallás rendszere I-II.*: Első könyv I-VII. (Isten megismerése és a Szentírás); Harmadik könyv XX. (Az imádságról), Kálvin Kiadó, Budapest, 2014.

Luther Márton: *Hogyan szemléljük Krisztus szenvedését? Így imádkozzál!* Magyar Luther Füzetek 6. Magyarországi Luther Szövetség, Budapest, 1997.

Medgyesi Pál: *Praxis pietatis*, Koinonia, Kolozsvár, 2003.

Szabó Lajos (szerk.): *Szavak és hallgatások az imádságban*, Luther Kiadó, Budapest, 2018.

Romano Guardini: *Az imádság iskolájában*, Szent István Társulat, Budapest, 1988.

Edgar Josef Korherr: *Hogyan tanítsunk imádkozni? Hogyan tanuljunk imádkozni?*, Jel Kiadó, Budapest, 1998.

Dietrich Bonhoeffer: *Közösségben*, Harmat, Budapest, 2013.

Wolfgang Böhne: *Jézus imaélete*, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 2012.

Pablo Martinez Vila: *Imádság és lelki alkat*, Harmat, Budapest, 1994.

O. Hallesby: *Az imádságról*, Evangéliumi Iratmisszió, h.n., é.n.

Jálics Ferenc: *A szemlélődés útja*, Korda Kiadó, Kecskemét, 2013.

Mustó Péter: *Csendben születik az élet. A belső ima tapasztalatairól*, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014.

Gary Chapman: *Istenre hangolva. Isten szeretetnyelvei*, Harmat, Budapest, 2008.

Bill Hybels: *Ki nem ér rá imádkozni?*, KIA, Budapest, 2006.

Gary Thomas: *Megszentelt utak. Fedezd fel a saját utadat Istenhez*, Harmat, Budapest, 2017.

Oscar Cullmann: *Das Gebet im Neuen Testament*, J.C.B. Mohr, Tübingen, 1994.

E. M. Bounds: *The Possibilities of Prayer*, Moody Press, 1980.

Mathias Nygaard: *Prayer in the Gospels, A Theological Exegesis of the Ideal Prayer*, Brill, Leiden-Boston, 2012.

Christopher J. Voke: *Prayers of Great Traditions, A Daily Office*, Bloomsbury, London – New Delhi – New York – Sydney, 2013.

Roy Hammerling (ed.): *A History of Prayer, The First to the Fifteenth Century*, Brill, Leiden-Boston, 2008.

Richard Foster: *Prayer – Finding the Heart's true home*, Harper Collins Publisher, San Francisco, 2002.

HT GSVS121 – A prédikációírás ABC-je

First step of writing a sermon

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: 2.	Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyakorlati homiletika (Homiletika I.) tantárgyhoz illeszkedve biztosít homiletikai műhelymunkát az I. évfolyam számára, hogy a megtanult elmélet a gyakorlatba is át tudják ültetni.

A cél egy önálló prédikáció megírása a félév végére.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Főleg az első évfolyam számára kerül meghirdetésre, de mások is csatlakozhatnak, amennyiben ennek szükségét látják.

Évközi tanulmányi követelmények:

A 12 alkalom során lépésről-lépésre begyakorlásra kerülnek a prédikáció következő egységei:

1. Üzenet
2. Felosztás
3. Exegézis
4. Gondolatok
5. Illusztrációk
6. Alkalmazások
7. Bevezetés, befejezés és cím

A hallgatók házi feladatokat végeznek el – haladva előre a fenti listán –, majd azokat a következő órán együtt megbeszéljük. A műhelymunka célja, a visszajelzésen alapuló pedagógia.

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT GSVS217 – Szakmódszertani szeminárium IKT ismeretekkel

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szászi Andrea				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus segítséget ad ahhoz, hogy a résztvevők a 21. századi oktatás lehetőségeivel találkozzanak és fejlődjön a módszertani ismeretük, ötlettáruk.

A 21. század pedagógiai kihívásai új megközelítéseket igényelnek a hittanoktatásban is. Azok a gyermekek, akik az általános iskolában a hittanosaink, már az Alfa generáció tagjai, a gimnazistáink, ifiseink pedig a Z generációhoz tartoznak. A hittanoktatók, lekipásztorok között sokféle generációba tartozó kollégával találkozhatunk. Hogyan tudjuk megérteni egymást? Hogyan segíthetjük a ránk bízott gyermekeket és fiatalokat Isten Igéjének megismerésében, ebben a mai modern világban is? Ez a kurzus bepillantást nyújt a generációkról való gondolkodásmódba, a Z és Alfa generáció sajátos jellemzőibe, és hogyan hat, esetleg hogyan alkalmazható az IKT eszközök és a mesterséges intelligencia a hittanoktatásban. Célunk a keresztyén értékrend megőrzése, Istenhez való kapcsolódás támogatása úgy, hogy a résztvevők szempontokat és impulzusokat kapnak a diákok életvalóságából, a modern technológiák szerepéről, és praktikus stratégiákat dolgozhatnak ki a jövő (jelen) kihívásainak kezelésére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- ♣ Bevezetés a 21. századi nevelésbe, szempontok és ötletek
 - A generációs elmélet és ennek a gyakorlata a mindennapokban – különös tekintettel az eltérő generációkra a szolgálatunkban
 - Z és Alfa generáció jellemzői: pedagógiai, pszichológiai és nevelési szempontból
 - Motiváció és elköteleződés a 21. században (Z és Alfa gen.)
 - Kik azok a Béták?
 - AI, IKT szerepe a mindennapi életben és lehetőségek a hittanoktatásban
 - Viselkedési és érzelmi problémák digitális környezetben
 - Etikai kérdések, praktikus stratégiák

- ♣ Innovációk, lehetőségek az AI és az IKT használatára az oktatásban, különös tekintettel a személyre szabott tanulásra, az interaktív tanulásra, virtuális valóságra

A kurzus során a résztvevők alapvető ismereteket szereznek az AI, IKT, kooperációs készségfejlesztés alapfogalmairól és módszertanáról. Gyakorlati tapasztalatok alapján fejlődnek a kooperatív technikák és az IKT, AI oktatási felhasználhatóságában.

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív órai munka és egy IKT eszköz vagy MI lehetőség bemutatása a kurzus során.

HT GSVS353, HT ÉRTÉ552 - PÉNZ és EGYHÁZ. Blokkseminárium.

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Május 12-15. Hétfő-csütörtök 16:00-19:00 Ráday Ház	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán et al.				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV			Értékelés módszere: reflexió készítése

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Gyakorlati Teológiai Kutatóintézet (Praxis Ecclesiae) szervezésében azzal a céllal valósul meg a PÉNZ és EGYHÁZ című szeminárium, hogy az egyházat érő aktuális kérdésekben elősegítse a párbeszédet. Az egyház és gyülekezetek „pénzkérdéseit” legtöbbször nem kíséri békesség sem a gyülekezeten belüli, sem az egyházon belüli, sem a társadalmi kommunikációban. Olyan terület ez, amit az érzelmek dominálnak, emiatt a témáról való párbeszéd legtöbbször elakad, vagy el sem kezdődik. Ez a nyitott blokkseminárium egy újabb próbálkozás arra, hogy ne érzelmekre, hanem szigorúan tényekre és adatokra alapozva közelítsük meg az egyház – belső és külső – gazdálkodási forrásainak kérdését.

A nyitott blokkseminárium négy napon négy különböző irányból közelíti meg az egyház és a pénz kérdését.

- Hétfőn a bibliai, hitvallási és teológiai,
- Kedden az egyháztörténeti adatok,
- Szerdán az egyház és állam jogi keretei,
- Csütörtökön az egyház mai élete és gyakorlata

szempontjából közelítik meg a kérdést a meghívott neves előadók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

	Május 12. hétfő	Május 13. kedd	Május 14. szerda	Május 15. csütörtök
16:00	Vladár Gábor Egyház és állam kapcsolatának bibliai összefüggései	Kiss László Egyház, pénz és külső források viszonya a reformációtól a reformkorig (Magyarországon)	Fedor Tibor Az egyházi kárpótlás a 90-es években, Vatikáni Szerződés, mai jogi keretek az egyházfinanszírozásban	Csűrös András Gyülekezet és intézmény a pénz és egyéb szempontok alapján
17:00	Szabó István Pénz és egyház a II. Helvét Hitvallás tükrében	Szász Lajos Egyház, pénz és külső források viszonya a dualizmustól az első világháború utáni időszakig	Birkás Antal Mai egyházfinanszírozási modellek és gyakorlatok Európa néhány országában	Balog Zoltán Az egyházfinanszírozás mindennapi kérdései és erkölcsi dilemmái
18:00	Molnár Ambrus A pénz teológiája és egyházi kommunikációja	Rigó Róbert A református egyház vagyonától történő megfosztása 1945-1952 között	Szólláth Bernadett Az egyházfinanszírozás jelenlegi jogi kerete Magyarországon	Literáty Zoltán A gyülekezeti önfenntartás szüksége és akadályai, valamint

Az előadásokat olyan előadók vállalták, akik régóta a terület elismert kutatói, ill. felhalmozott tapasztalataik alapján elsődleges forrásnak számítanak.

Néhány kedvesináló ajánlót itt olvashatnak a szerzők tollából:

Vladár Gábor: Egyház és állam kapcsolatának bibliai összefüggései

Jézus Krisztus egyháza mintegy háromszáz év alatt a „gyanús bolondok” félig megtúrt szektájából, a 4. század elején, a jogtörténet világába lépett (Nagy Konstantin). Tévednénk azonban, ha ezt a folyamatot, ill. annak eredményét – a modern liberális államegyházjog fogalmaival – csupán úgy értelmeznénk, hogy ezzel az egyházi közösség olyan mértékű privilégiumokhoz jutott, amelyek túlkapásokhoz, illetve az egyház „elvilágiasításához” vezettek. A görög-római antikvitásban állam és vallás, közrend és kultusz vallásos-szagrális egységet alkotott. A hagyományos kultuszok ugyan nem voltak általánosan kötelezők, fölöttük azonban ernyőként ott volt a kötelező jellegű „császárkultusz”, a maga pszeudo-eszkhatológiai (E. Stauffer) ígéreteivel. Az egyház megszületésével (már Konstantin császár előtt) olyan duális szerkezet alakult ki egyház és világ/állam között, amely eltér mind az ószövetségi-zsidó teokrácia, mind a görög poliszok világától. Ezt a rendszert leginkább ellipszis formájában ábrázolhatjuk, ahol az egyházra nézve sorsdöntő jelentőségű a két fókusz egymáshoz való közelsége, illetve távolsága. A két fókusz teljes elválasztása azonban lehetetlen és értelmetlen.

Szabó István: Pénz és egyház – a II. Helvét Hitvallás tükrében (különösen 28. cikkely)

- 1) Az egyház folyamatosan „feléli” vagyonát, mert nem profitorientált tevékenységeket végez.
- 2) Az egyház köteles vagyonát sajátos szolgálataira fordítani, minden más megfontolás abúzusnak tekintendő.
- 3) Az egyház „vagyonának” lehet állami forrása is.

Molnár Ambrus: A pénz teológiája és egyházi kommunikációja

Keresztyénként mi sem beszélünk sokat a mai világban amúgy is tabunak számító anyagiakról. Pedig a Biblia gyakrabban előhozza a témát, mint mi.

Az ószövetségi Példabeszédek könyvének sok igazsága szól a pénzről. De az Újszövetségben, Jézus ígéhirdetésében is a mennyek országa, az Atya Isten és a hit után a negyedik legtöbbet előforduló téma éppen a pénz. Érdekes módon Jézus többet beszél róla, mint az imádságról vagy a megbocsátásról. Sőt még Pál apostolnak is van olyan levele, amelynek két fejezete kifejezetten az adakozásról szól (vö. 2Kor 8-9).

Ha a Biblia folyamatosan beszél a pénzről, akkor keresztyénként mi sem hallgathatunk. De mi úgy szólalunk meg, hogy előtte figyeljünk oda, hogy Isten mit mond róla.

Kiss László: Egyház, pénz és külső források viszonya a reformációtól a reformkorig (Magyarországon)

Hogyan párosultak a jövedelmek, donációk és a kötelezettségek az egyházszervezet magyarországi kialakulásakor? Hogyan alakult mindez a reformáció után egyházunkban a hódoltság időkben? Milyen rendszer kialakításával biztosították eleink az evangélium hirdetésének anyagi fedezetét az elnyomás (XVIII. sz.) korában, majd a Türelmi rendelet után? Végül milyen módosításokat volt szükséges elvégezni a modern állam és egyház együttműködése, a dualizmus évtizedeiben? E kérdésekre kíván alapos válaszokat adni az előadás.

Szász Lajos: Egyház, pénz és külső források viszonya a dualizmustól az első világháború utáni időszakig

A reformáció és ellenreformáció évszázadai, majd a türelem évtizedeit követően a 19. század második felében a keresztyén felekezetek közötti egyenlőség korszaka köszöntött be. Miközben az állam egyre nagyobb szerepet vállalt az oktatás terén, sokan megkérdőjelezték az egyházi iskolák további létjogosultságát, valamint az egyházi vagyon szükségességét. A református egyház önfenntartásával, feladatainak finanszírozásával kapcsolatosan szélsőségesen eltérő vélemények jelentek meg. Ki fizesse a lelkészt, a gyülekezet vagy az állam, mely sok esetben szintén él a szolgálataival? Hogyan finanszírozza az egyház az oktatási intézményei rohamosan növekvő költségeit? Lehetséges-e a gyülekezetek számára az önfenntartás elve szerint élni, és ha igen, akkor milyen áron?

Rigó Róbert: A református egyház vagyonától történő megfosztása 1945-1952 között

Az ország szovjet megszállásával kiépülő kommunista diktatúra az egyházak és a vallásosság felszámolására törekedett, ennek egyik első lépése az egyházak évszázadok során kiépülő anyagi alapjainak az elkobzása volt. 1945-ben elvették az egyházak 100 kat. hold feletti birtokait, 1948-ban az iskoláit, majd az egyházi alapítványok és egyesületek házingatlanait, végül 1951-ben fel kellett ajánlaniuk az államnak a maradék földeket is. Ezzel párhuzamosan az egyházak fenntartásában meghatározó szerepet játszó birtokos paraszti és polgári réteg anyagi bázisát is ellehetetlenítették. Az egyházak anyagilag kiszolgáltatottá váltak, főként a rendszerint nagycsaládos református lelkipásztorok. A rendszerváltást követően az egyházak visszakapták és újraindították az intézményeiket, főként az iskoláikat, de ezek állami finanszírozása miatt az anyagi kiszolgáltatottságuk nem csökkent.

Fedor Tibor: Az egyházi kárpótlás a 90-es években, Vatikáni Megállapodás, mai jogi keretek az egyházfinanszírozásban

Az előadásban szó lesz a 90-es évek elején végbement kárpótlásról, illetve annak folyamatoként kialakult egyházi vagyoni helyzetről és a Vatikáni Megállapodáson alapuló támogatási rendszerről (ingatlanjárdék, SZJA 1 %), az egyházak jogi szabályozásának azóta történt változásairól.

Birkás Antal: Mai egyházfinanszírozási modellek és gyakorlatok Európa néhány országában

Az előadás célja a főbb állam-egyház kapcsolati modellekhez kapcsolódóan néhány konkrét ország egyházfinanszírozási rendszerének az áttekintése. Az egyházfinanszírozás kérdése sok esetben kényes, de viszonylag jó és nagyon is konkrét megoldásokat találunk Európában. Érdemes ezeket ismernünk, áttekintnünk.

Csűrös András: Gyülekezet és intézmény a pénz és egyéb szempontok alapján

Az egyházi és politikai diskurzus egyik fontos pontja az egyházi intézmények finanszírozása. Vajon tényleg többszörösét kapja meg az egyházi iskola az állammal szemben? Ez a kérdés legtöbbször olyan folyton ismételt panel, amely valóságtartalmát konkrét eseteken keresztül is igyekszünk megvizsgálni. A teológiai hallgatóknak nagy esélyük lesz, hogy olyan gyülekezetnek lesznek a lelkipásztorai, amelyek fenntartanak egy intézményt. Áttekintjük azt is, hogy jól járnak-e vele? Parafrazálva kérdezzük a káté szavaival: Van óvodája a gyülekezetnek -de mi hasznom abból?

Megvizsgáljuk azt is, hogy hogyan jelenik meg az egyházközség életében az intézmény -pusztán financiális oldalról.

Balog Zoltán: Az egyházfinanszírozás mindennapi kérdései és erkölcsi dilemmái

Milyen válaszokat adnak a kelet-közép-európai államok a 90-es évek óta az egyházak vasfüggöny mögötti kifosztására?

Literáty Zoltán: A gyülekezeti önfenntartás szüksége és akadályai, valamint az egyházi szolidaritás lehetőségei

Hány forint bevételtől tekinthető önfenntartónak egy gyülekezet? Hány gyülekezet van ma az önfenntartás minimum szintje felett a Magyarországi Református Egyházban? Milyen akadályai lehetnek az önfenntartás megvalósításának? A gyülekezetek közti szolidaritás buktatóit hol kell keresni és mit lehet ellenük tenni? Mit lehet tenni az önfenntartásra nem képes gyülekezetekkel?

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tényekre alapuló gondolkodás és következtetések levonása az egyházi finanszírozás területén.

Évközi tanulmányi követelmények:

Rövid reflexió írása

Évközi tanulmányi követelmények:

Rövid reflexió írása

VI. éves képzés: Lelkigondozási oktatási egység – 2025. február 24-28.

Időpont	február 24. hétfő	február 25. kedd	február 26. szerda	február 27. csütörtök	február 28. péntek
8.30-10.00	Szupervíziós tevékenységkísérés (Kocsev Miklós)	Szőke Etelka és Szőke Attila: Házasság – család - lelkigondozás	Fodorné Ablonczy Mitka: Lelkigondozói szemlélet a kazuáliákhoz kapcsolódó beszélgetésekben	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Szabóné László Lilla)	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Szabóné László Lilla)
10.00-10.15	Szünet	szünet		szünet	szünet
10.15-11.45	Szupervíziós tevékenységkísérés (Kocsev Miklós)	Szőke Etelka és Szőke Attila: Házasság – család - lelkigondozás	Fodorné Ablonczy Mitka: Lelkigondozói szemlélet a kazuáliákhoz kapcsolódó beszélgetésekben	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Szabóné László Lilla)	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Szabóné László Lilla)
12.00-12.30	<i>áhítat</i>	<i>áhítat</i>	<i>áhítat</i>	<i>exhortáció</i>	<i>áhítat</i>
12.30-13.30	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>
13.30-15.00	Lakatos Enikő: Betegek lelkigondozása RPC	Szőke Etelka és Szőke Attila: Házasság – család - lelkigondozás	Thoma Anita: A gyász – egy lelkigondozói kérdéskör	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Szabóné László Lilla)	Összegzés, zárás (Szabóné László Lilla)
15.00-15.15	szünet	szünet	szünet	szünet	szünet
15.15-16.45	Lakatos Enikő: Betegek lelkigondozása RPC	Szőke Etelka és Szőke Attila: Házasság – család - lelkigondozás	Thoma Anita: A gyász – egy lelkigondozói kérdéskör	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Szabóné László Lilla)	

VI. éves képzés: Igehirdetési blokk – 2025. április 7-11.

Időpont	április 7. hétfő	április 8. kedd	április 9. szerda	április 10. csütörtök	április 11. péntek
8.30-10.00	Stefán Attila és Czeglédi Péter Pál: Igehirdetés és misszió, Avagy a szívhez szóló Krisztus	Fukász László: Az evangélizáció kontextusa és formai sajátosságai	Katona Viktor: Igehirdetés szenvedélybetegek között	Dr. Kocsev Miklós: Folyamatkísérés	Mészáros László: Igehirdetés háborúban
10.00-10.15 Szünet		szünet		szünet	szünet
10.15-11.45	Stefán Attila és Czeglédi Péter Pál: Igehirdetés és misszió, Avagy a szívhez szóló Krisztus	Fukász László: Az evangélizáció tartalma	Katona Viktor: Igehirdetés szenvedélybetegek között	Dr. Kocsev Miklós: Folyamatkísérés	Mészáros László: Igehirdetés háborúban
12.00-12.30	<i>áhítat</i>	<i>áhítat</i>	<i>áhítat</i>	<i>exhortáció</i>	<i>áhítat</i>
12.30-13.30	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>
13.30-15.00	Stefán Attila és Czeglédi Péter Pál: Igehirdetés és misszió, Avagy a szívhez szóló Krisztus	Dr. Füsti-Molnár Szilveszter: A keresztyén hitvallások és a (református) dogmatika (rendszeres teológia) szerepe mai egyházunk életében a keresztyén (szószéki) identitással összefüggésben	Somogyi Péter főjegyző: Igehirdetés a mai Református Egyház életében	Dr. Hős Csaba: Homiletikai situációk a kazuáliák mögött	Hajdú Szabolcs Koppány: Igehirdetés falusi gyülekezetben
15.00-15.15	szünet	szünet	szünet	szünet	szünet
15.15-16.45	Stefán Attila és Czeglédi Péter Pál: Igehirdetés és misszió, Avagy a szívhez szóló Krisztus	Dr. Füsti-Molnár Szilveszter: A keresztyén (református) hitvallások és tanítás szerepe az igehirdetésben	Somogyi Péter: A vasárnapi igehirdetés szerepe a gyülekezeti életben és a lelkész életében	Dr. Hős Csaba: A kazuáliák a gyülekezetépítés felől nézve	Hajdú Szabolcs Koppány: Igehirdetés esperesként

VI. éves képzés: Ifjúsági munka blokkhét – 2025. május 5-9.

Időpont	május 5. hétfő	május 6. kedd	május 7. szerda	május 8. csütörtök	május 9. péntek
8.30-10.00	Nincs szükség ifimunkára!? (Ablonczy Áron)	Értsd jól, tanítsd jól az igét a fiatalok között (Andy Oatridge)	Digitális misszió a fiatalok felé - BeReal (Ablonczy Áron)	Misszió a körülöttünk élő fiatalok felé. (Csomós József)	A vezetői hangod megtalálása (Ablonczy Áron)
10.00-10.30	szünet	szünet	szünet	szünet	szünet
10.30-12.00	Ifjúsági misszió a szekularizálódó társadalomban. (Ablonczy Áron)	Értsd jól, tanítsd jól az igét a fiatalok között – modell ifi (Andy Oatridge)	Iskolamisszió (Szabó Elődné Melinda)	Misszió a körülöttünk élő fiatalok felé. (Csomós József)	(Év)tervezés és szolgálói csapat kialakítás az ifi misszióban (Ablonczy Áron)
12.00-13.00	<i>ebédszünet</i>	<i>Közös ebéd - meglepetés</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>
13.00-14.30	Konfirmáció - Jó modellek és példák (Bátki Márton Boldizsár)	Szupervízió (Ifjúságépítők)	Tanítványozás a fiatalok között (Bogyó András)	Sport misszió és tanítványozás (Szabados Bálint)	Q&A – situációs gyakorlatok (Ablonczy Áron)
14.30-15.00	szünet	szünet	szünet	szünet	
15.00-16.30	Q&A – situációs gyakorlatok (Ablonczy Áron)	Szupervízió (Ifjúságépítők)	Szülők, mint elsődleges partnerek (Ablonczy Áron)	Fiatalok integrálása a gyülekezetbe (Ablonczy Áron)	